

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 06.08.2003, sp. zn. 8 To 90/03, ECLI:CZ:NS:2003:8.TO.90.1903.1

Číslo: 37/2005

Právní věta: Usmrcení jiné osoby v úmyslu odstranit ji jako svědka činu, který předcházел takovému usmrcení a který nenaplnjuje znaky skutkové podstaty určitého trestného činu nebo u něho není možné naplnění těchto znaků již prokázat, ale jehož odhalení považuje pachatel pro sebe za nepříznivé, lze posoudit jako trestný čin vraždy spáchaný z jiné zvlášt zavrženíhodné pohnutky ve smyslu § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zák., za předpokladu, že tato okolnost zvyšuje pro svou závažnost podstatně stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 88 odst. 1 tr. zák.).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 06.08.2003

Spisová značka: 8 To 90/03

Číslo rozhodnutí: 37

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Vražda

Předpisy: 140/1961 Sb. § 219 odst. 2 písm. h)

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 37

Usmrcení jiné osoby v úmyslu odstranit ji jako svědka činu, který předcházел takovému usmrcení a který nenaplnjuje znaky skutkové podstaty určitého trestného činu nebo u něho není možné naplnění těchto znaků již prokázat, ale jehož odhalení považuje pachatel pro sebe za nepříznivé, lze posoudit jako trestný čin vraždy spáchaný z jiné zvlášt zavrženíhodné pohnutky ve smyslu § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zák., za předpokladu, že tato okolnost zvyšuje pro svou závažnost podstatně stupeň nebezpečnosti činu pro společnost (§ 88 odst. 1 tr. zák.).

(Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 8. 2003, sp. zn. [8 To 90/03](#))

Vrchní soud v Praze k odvolání obžalovaného P. Z., jeho rodičů a jeho bratrů J. Z. a M. Z. zrušil rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka Táboře ze dne 5. 6 2003, sp. zn. 9 T 2/2003, a rozhodl tak, že uznal obžalovaného vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zák., kterého se dopustil tím, že dne 16. 5. 2002, poté co kolem 14.00 hod. v P. vzal do svého vozidla jako stopařku poškozenou J. Š., se v průběhu jízdy odchytil od směru na S. a na přesně nezjištěném odlehlém místě u obce D. v době od 14.30 do 15.30 hod. poškozenou za blíže

nezjištěných okolností a nezjištěným způsobem napadl a poté, v úmyslu odstranit svědka své sexuální motivované agrese, nejméně jedním úderem zezadu udeřil poškozenou do hlavy tupým hranatým předmětem a bodl ji do hrudníku, čímž poškozené způsobil jednak zlomeninu spodiny a klenby lební v zadní části levé krajiny spánkové a bodné poranění stěny pravé komory srdeční, což vedlo ke smrti poškozené, poté se zmocnil jejího mobilního telefonu a dalších věcí a obnažené tělo poškozené ukryl v lese u obce V. Odsoudil jej za tento trestný čin a za trestný čin podvodu dle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., uvedený v rozsudku Okresního soudu v Písku z 28. 1. 2003, sp. zn. 2 T 158/2002, k souhrnnému výjimečnému trestu odnětí svobody v trvání dvaceti let, pro jehož výkon jej zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou. Zároveň zrušil výrok o trestu rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 28. 1. 2003, sp. zn. 2 T 158/2002. Podle § 72 odst. 2 písm. a), odst. 4 tr. zák. obžalovanému uložil ochranné ústavní sexuologické léčení. Dále vrchní soud rozhodl o náhradě škody.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 5. 6. 2003, sp. zn. 9 T 2/2003, byl obžalovaný P. Z. uznán vinným trestným činem vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zák. a odsouzen za použití § 29 odst. 2 a § 35 odst. 2 tr. zák. k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 20 roků. Pro výkon trestu byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Současně byl zrušen výrok o trestu rozsudku Okresního soudu v Písku ze dne 29. 1. 2003, sp. zn. 2 T 258/2002, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. byl dále obžalovanému uložen trest propadnutí věci, a to vozidla Ford Sierra. Podle § 72 odst. 2 písm. a) tr. zák. bylo obžalovanému uloženo ochranné ústavní léčení sexuologické. Poškozeným manželům Š. byla přiznána náhrada škody ve výši 23 005,30 Kč. Se zbytkem svého nároku na náhradu škody byli poškození odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se trestného činu dopustil tím, že dne 16. května 2002 kolem 14.00 hod. v P. vzal do svého vozidla jako stopařku J. Š., v průběhu jízdy se odchytil ze směru na S., poté pak na přesně nezjištěném místě poblíže obce D. způsobil poškozené zranění v oblasti hlavy tupým hranatým předmětem, což mohlo vést ke zhmoždění mozku a k bezvědomí, každopádně ji omezovalo na obraně, a poté ji bezcitně, při naprosté neúctě k lidskému životu, v důsledku povahové úchytky polymorfní psychopatie a sexuální deviace ve smyslu patologické sexuální agresivity, nožem způsobil bodné poranění pronikající oběma listy osrdečníku a přední stěnou pravé komory srdeční, což přivedlo smrt poškozené, jejíž tělo pak ukryl ve výkopu v lese u obce V. přičemž v rámci toho ještě způsobil, zřejmě dupáním, následné zlomeniny kostí klenby a spodiny lební.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolání jak obžalovaný P. Z., tak i jeho příbuzní, tj. oba rodiče (Z. a D. Z.) a bratři (M. a J. Z.).

Napadený rozsudek pokládá obžalovaný za nepřezkoumatelný, skutková zjištění za nejasná a neúplná. Navrhuje, aby odvolací soud tento rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. Na odvolání obžalovaného obsahově navazují odvolání jeho příbuzných. Shodně vyslovují své přesvědčení o nevině obžalovaného. Tito odvolatelé shodně žádají, aby věc byla vrácena soudu prvního stupně.

Vrchní soud v Praze přezkoumal napadený rozsudek ve všech jeho výrocích a přezkoumal i postup řízení, které rozsudku předcházelo. Shledal, že odvolání jsou částečně důvodná. Předně je třeba uvést, že odvolací soud neshledal žádné procesní pochybení ani žádné omezení práv obžalovaného na obhajobu. Soud prvního stupně provedl všechny relevantní důkazy, které se nabízely, a shodně s jeho závěrem má i odvolací soud za to, že dokazování je úplné a plně vyhovuje nárokům ustanovení § 2 odst. 5 tr. ř. Odvolací soud se ztotožňuje se závěry, které soud prvního stupně z provedených důkazů

vyvodil. Na rozdíl od soudu prvního stupně má však za to, že výrok napadeného rozsudku obsahuje některé naprosto irelevantní údaje, a dále, že dostatečně nereflektuje zjištěný skutkový stav a zejména závěry znalců zkoumajících duševní stav obžalovaného – viz protokol o výslechu znalce MUDr. J. H.

Podle názoru odvolacího soudu bylo jednoznačně prokázáno, že obžalovaný naložil v P. poškozenou do vozu Ford Sierra a že ji vezl směrem na S. Bylo také jednoznačně prokázáno, že u obce D. odbočil z hlavní silnice někam do míst, kde bylo nalezeno tělo poškozené a odkud bylo v 15.05 hod, uskutečněno spojení na linku 150 z mobilního telefonu poškozené. Důvodem tohoto odbočení byla sexuální agrese obžalovaného vůči poškozené. Tento závěr vyplývá jednak z logiky věci, tzn. z toho, že odbočení obžalovaného na odlehlé místo je jediným logickým odůvodněním takového jeho počínání, jednak ze zjištěné sexuální deviace obžalovaného. Podpůrně pro tento závěr svědčí i to, že poškozená byla mimořádně atraktivní (účastnila se soutěží o královnu krásy), rozhodně neměla zájem o zdržení, protože ji ve S. čekala kamarádka, a konečně i z toho, v jakém stavu bylo její tělo nalezeno. Poškozená byla obnažená, což lze považovat za podpůrný znak předchozí sexuální agrese.

Znalci z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, sexuologie a psychologie, rozdělili jednání obžalovaného, poté, kdy se seznámili se závěry soudně lékařského posudku, na dvě fáze. První fází je sexuální agrese, kdy lze konstatovat, že schopnosti ovládací obžalovaného byly podstatně sníženy v důsledku sexuální deviace, a druhou fází je „fáze odstraňování následků“ nebo „odstraňování svědka“, za situace, kdy byl obžalovaný krátce předtím odsouzen za trestný čin znásilnění. Tento závěr znalců je podle názoru odvolacího soudu velice důležitý a v podstatě vysvětluje, proč nakonec došlo k usmrcení poškozené. Obžalovaný totiž žádný jiný motiv k usmrcení poškozené nemohl mít. Oproti tomu rozdělení smrtícího útoku obžalovaného proti poškozené na dvě fáze, jak dovodil soud prvního stupně ve výroku napadeného rozsudku, nemá žádnou oporu v provedených důkazech. Lze jen konstatovat, že útok byl zřejmě nejprve veden na hlavu poškozené, protože po útoku bodným nástrojem na srdce poškozené nastala smrt okamžitě a k útoku na hlavu by už nebyl důvod. Možné následky útoku na hlavu poškozené jsou ve výroku rozsudku opět jen spekulativní, když znalci nemohli tyto následky určit naprosto přesně.

V neprospěch obžalovaného svědčí i nález těla poškozené na místě, které obžalovaný z minulosti znal a věděl, že zde jsou výkopy vhodné k ukrytí těla. Podpůrně pak pro přítomnost jeho vozu na místě ukrytí těla svědčí expertiza horniny a olejové skvrny. Zpráva mobilního operátora pak s naprostou přesností svědčí o použití mobilního telefonu poškozené v této lokalitě v 15.05 hod.

Vůz obžalovaného zůstal nepojízdný nedaleko od místa nálezů těla poškozené. Otázka místa proražení olejové vany tohoto vozu zůstává sporná. znalec E. S. uzavřel, že k proražení vany nemohlo dojít na místě, které označil obžalovaný a které ohledal. Pokud jde o další závěr tohoto znalce, o délce trasy, kterou bylo možno s poškozeným vozem ujet, má odvolací soud za to, že tyto závěry nelze přeceňovat. Rychlost výtoku oleje mohla být nižší, ale i vyšší s ohledem na to, že otvor v olejové vaně svědek P. H. odstranil, takže jej nelze s úplnou přesností změřit, a dále proto, že v důsledku nedostatku tlaku oleje se v motoru uvolňovala kompozitová výstelka, která mohla otvor, který byl už bez toho velmi malý, zmenšit, případně uzavřít.

Pokud jde o právní kvalifikaci, je třeba soudu prvního stupně vytknout, že dostatečně nespécifikoval, v čem spatřuje „jinou zvlášť zavrženíhodnou pohnutku“ jednání obžalovaného. Věk poškozené sám o sobě takovou pohnutkou být nemůže, bezcitnost a neúcta k lidskému životu jsou znaky skutkové podstaty každého trestného činu vraždy a sexuální deviace by spíše zakládala úvahy o snížené přičetnosti obžalovaného. Konečně ani následná devastace těla není pohnutkou ke spáchání trestného činu. Žádné jiné znaky ve výroku rozsudku soud prvního stupně neuvádí. V odůvodnění pak zdůrazňuje příkrý rozpor s mravním cítěním společnosti, právo poškozené na život, mravní zvrhlost, bezcitnost, bezohlednost a sobectví obžalovaného. Dále vyslovuje názor, že pohnutka obžalovaného

neměla původ ani v afektu nebo poruše ovládacích či rozpoznávacích schopností obžalovaného. Nicméně vyslovuje myšlenku, že v jednání obžalovaného se odrazila zkušenost z minulosti, kdy jej usvědčila z násilných projevů poškozená, která jeho útok přežila.

Odvolací soud poté, kdy na základě důkazů provedených řádně již soudem prvního stupně rozdělil jednání obžalovaného na dvě fáze, shledává zvláště zavrženíhodnou pohnutku v tom, že obžalovaný poškozenou usmrtil v úmyslu odstranit svědka své sexuální agrese. Fakt, že obžalovaný proti poškozené vystoupil agresivně a že tato jeho agrese byla motivována sexuálně, byl jednoznačně prokázán. Nebylo však prokázáno, jak tato agrese probíhala. Zda došlo k naplnění skutkové podstaty některého trestného činu, případně jakého, či zda šlo o pouhý pokus, na který poškozená reagovala odmítavě. Obžalovanému tedy nelze podsouvat, že by usmrtil poškozenou v úmyslu zakrýt jiný trestný čin proto, že nelze jednoznačně zjistit, zda k jinému trestnému činu došlo. Lze však konstatovat, že obžalovaný se vůči poškozené zachoval způsobem, o kterém věděl, že mu může přinést značné problémy (viz jeho zkušenost s trestním stíháním za znásilnění). Právě proto obžalovaný situaci řešil, jak uvedli znalci, „odstraněním následků“, „odstraněním svědka“. Takovou pohnutku jednání je třeba, podle názoru odvolacího soudu, nutno postavit na roveň „úmyslu zakrýt jiný trestný čin“, protože je stejně nebezpečná, a je třeba ji označit za „jinou zvláště zavrženíhodnou pohnutku“, uvedenou v § 219 odst. 2 písm. h) tr. zák. Shodně se závěrem soudu prvního stupně pak lze dodat, že se jedná o pohnutku svědčící o mravní zvrhlosti, bezcitnosti, bezohledném sobectví a naprosté neúctě obžalovaného k lidskému životu. Obviněný zmařil lidský život jen proto, aby odstranil nebezpečí, že bude odhalen čin, kterého se předtím dopustil, což mohlo pro něho mít nepříjemné důsledky. Přitom tato pohnutka pro usmrcení jiného za zjištěných okolností tohoto jednání zvyšovala pro svou závažnost podstatně stupeň jeho nebezpečnosti pro společnost ve smyslu ustanovení § 88 odst. 1 tr. zák.

Z důvodů uvedených shora dospěl odvolací soud k závěru, že výrok rozsudku je třeba upravit tak, aby odpovídal výsledkům dokazování provedeného před soudem prvního stupně a aby odrážel právní kvalifikaci správně zvolenou soudem prvního stupně. Proto podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. napadený rozsudek zrušila podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl sám tak, aby výrok odpovídal shora uvedeným požadavkům. Jednání obžalovaného kvalifikoval jako trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. zák., protože prokázaná „jiná zvláště zavrženíhodná pohnutka“ podstatným způsobem zvyšuje společenskou nebezpečnost jednání obžalovaného.

Dále odvolací soud podrobně zdůvodnil svůj výrok o trestu.